

Värmländska byggnadsminnen: Sandbäckens gård

Kommun: Karlstad

Socken: Karlstad

Funktion: Privatbostad och galleri

Tillgänglighet: Galleriet är öppet för besökare under utställningar.

Beskrivning

Sandbäckens gård ligger nordväst om Karlstad stadskärna, strax väster om Klarälven. Anläggningen består idag av en huvudbyggnad, ett par bostadsflyglar samt ett par uthusflyglar, allt omgärdat av en trädgård. Sandbäckens gård uppfördes mellan åren 1793-1795 som bostad åt överjägmästaren Georg Swederus. Det är troligt att huvudbyggnaden uppfördes på grunden av ett äldre hus som tidigare funnits på platsen. Den östra bostadsflygeln sägs härröra från 1600-talet och utgör i sådana fall en av Karlstads äldsta byggnader. En avmätningsskarta från 1795 visar att byggnaderna finns inritade på samma plats som dagens bebyggelse. Idag ansluter Sandbäcken till den övriga bebyggelsen i stadsdelen Klara men under 1800-talet hade området en lantlig prägel. Under 1800-talets början blev gården fideikommiss. 1907 såldes Sandbäckens gård till Karlstad stad, som 1921 överlämnade gården till Värmlands regemente. Byggnaden fungerade därefter som överste-, generalboställe och som militärbefälhavarens bostad. 1995 övergick Sandbäcken i privat ägo.

Huvudbyggnaden är en välproportionerad, faluröd tvåvåningsbyggnad med valmat mansardtak belagt med Glavaskiffer. Byggnaden har vitmålade snickeridetaljer, såsom knutlådor och fönsteromfattningar, och ett markerat entréparti i form av en klassicistisk kolonnuppbyggnad balustradsmyskad balkong, som tillkommit vid 1900-talets början. Huvudbyggnadens planlösning följer den så kallade salsplanen med en centralt placerad sal och rum i fil. Både bostads- och uthusflyglarna är liksom huvudbyggnaden uppförda i timmer klädda med faluröd panel och krönta av

skifferbelagda tak. I den östra bostadsflygeln finns dessutom ett valvslaget källarrum. Det yttre flygelparet har tidigare inrymt stall och vagnsbod respektive magasin, visthusbod och vedbod. Bebyggelsen omges av äldre ädellövträd och spåren efter den symmetriskt utformade trädgårdsanläggningen som tidigare funnits.

Skyddets omfattning i sammandrag

Skyddsföreskrifterna omfattar gårdens samtliga byggnader, såväl exteriört som interiört, samt ett avgränsat område kring gården. För fullständiga skyddsföreskrifter, kontakta Länsstyrelsen.

Lästips

- Berg, Ejnar, *Vyer från kastaler, kastell och kaserner: guide över Sveriges militära byggnader*, Stockholm 2004.
- Dahl, E, *Gårdar med anor : en reportageserie ur Karlstads-tidningen*, Karlstad 2003.
- Ronge, M, *Det gamla Carlstad*, Karlstad 1958.

Ändringsinformation

Datum, kommentar:

- 2007-11-09 Första versionen - huvuddelen av informationen hämtad från tidigare byggnadsminnesbeskrivningar.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan.